

اهمیت عدد۴۰ و اربعین در قرآن کریم

احمد عدالتیان | عدد۴۰ و اربعین در نگاه قرآن کریم، عدد مهمی است و همان طور که گفتیم معیادگاه حضرت موسی^(ع) با خداوند چهل روز بوده است. این عدد همچنین در آیه ۱۵ سوره احقاف آمده است که خداوند متعال می فرماید: «وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ بَوْلَدٍ إِذْ خَسَاْنَا خَمَلَهُ ثُمَّ أَهَّ كُرْهَا وَوَضَعْنَاهُ كُرْهَا وَخَمَلَهُ وَفَضَلَهُ تَلَاوُنَ شَهْرٍ حَتَّى إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي اتَّبْتُ إِبَتَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ» انسان را دربارۀ پدر و مادرش به نیکی سفارش کردیم. مادرش، او را با تحمل رنج و زحمت باردار شد و با رنج و زحمت، او را زایید و دوران بارداری و بازگفتش از شیر، سی ماه است تا زمانی که به رشد و نیرومندی خود و به چهل سالگی برسد. گوید: پروردگار! به من الهام کن تا نعمتت را که بر من و پدر و مادرم عطا کرده‌ای، سیاس گزارم و کار شایسته‌ای که آن را می پسندی، انجام دهم و ذریه و نسل مرا برای من، صالح و شایسته گردان که من به سوی تو بازگشتم و به یقین از تسلیم شدگان تویم.»

این آیه نشان می دهد که چهل سالگی، قله توانمندی و رشد انسان است و این بلوغ جسمی، زمینه بلوغ فکری و معنوی است و انسان برای پدر و مادر و خودش از درگاه خداوند، طلب مغفرت و نعمت می کند. در روایات نیز عدد۴۰، عدد ارزشمندی است و به نوعی زمینه گر امی داشت اربعین بیان شده است. آنجا که رسول اکرم^(ص) می فرمایند: «زمانی که مؤمن از دنیا رحلت می کند، آسمان و زمین چهل روز برای او گریه می کنند و وقتی که عالم مؤمن از دنیا برود، آسمان و زمین تا چهل ماه در فراق او می گریند.»

حکمت

حجت خدا حاضر است

کجای تاریخ ایستاده‌ای؟

علیهو را در ادامه خطبه اول نهج البلاغه از کلام امیرمؤمنان علی^(ع) می خوانیم که خداوند همواره مسیر درست را به انسان ها نشان می دهد و بر این اساس، رسولانی بر ما نازل فرمود اما آدمیان آن گونه که انتظار می رود، رفتار نمی کنند: «وَأَصْطَفَىٰ شَيْخَانَهُ مِنْ وَلَدَيْهِ أَنْبِيَاءَ. أَخَذَ عَلَيَّ الْوَحْيَ مِنْهَا فَهَيْمٌ وَعَلَىٰ تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ أَمَّا تَهَيْمُهُمْ لَمَّا بَدَّلَ أَثَرُ خَلْقِهِ فَهَذَا اللَّهُ إِنِّيهِمْ فَجَهِلُوا حَقَّهُ وَاتَّخَذُوا الْأَنْدَادَ مَعَهُ وَاجْتَنَاهُمُ الشَّيَاطِينُ عَنْ مَعْرِفِهِ وَافْتَقَتْهُمْ عَنْ عِتَادِهِ.

درنگی در این کلام امیرالمؤمنین^(ع)، ما را با تصویری عمیق و همچنان معاصر از رابطه خدا، انسان و تاریخ روبه رو می کند، روایتی که در آن، گویی ترازوی بشری، از عهدشکنی انسان در برابر روشن ترین نشانه ها سرچشمه می گیرد.

مولا علی^(ع) در این فراز، فلسفه بعثت انبیا را یک تشریفاتی نمی بیند، بلکه پاسخی به یک بحران بزرگ معرفی می کند: «لَمَّا بَدَّلَ أَثَرُ خَلْقِهِ غَيْدَ الْإِقْبَالِ، خَدَّاهُ رَسُولَانِ رَافِرُ اسْتَدَادَ، أَنْ كَاهُ كَهَ بِيَسْتَرِ انْشَانِ هَا بِيَمَانِ فَطَرِي خُودِ رَا زَبِرْ يَا كَدَّاشْتَنْدَ وَ عَهْدِ السَّلْتِ رَا فَرُو خْتَنْدَ. این یعنی گناه نخستین جامعه بشری، بی وفایی به عهده ای بود که در اعماق جانسان به ودیعه نهاده شده بود.

تعبیر «واجتالهم الشیاطین عن معرفته» تصویری از یک ربایش فکری است. شیاطین، انسان ها را از معرفت خدا «بیرون کشیدند» و میان آن ها و عبادت حقیقی، جدایی انداختند. این همان نقطه ای است که تاریخ به انحراف کشیده شد، خدای راستین را با «انداد»، یعنی شریک ها و همانند های دروغین، عوض کردند. این بت ها لزوما از سنگ و چوب نبودند، هر قدرت، ثروت، ایدئولوژی و نفسانیتی که جای حق نبشند، مصداق همان «ند» است.

اما نکته درخشان و امیدبخش در کلام امام^(ع)، این است که خداوند هرگز میدان را خالی نگذاشت. امام علی^(ع) با صراحت می گوید: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُخْلِي خَلْقَهُ مِنْ نَبِيٍّ. اَوْ كِتَابٍ. اَوْ خَلْقِهِ». هرگز زمین از حجت خالی نمانده و راه راست، مسدود نشده است. گویی خداوند در این سوی ماجرا، دستش برای هدایت باز است. اما انسان در آن سوی ماجرا، گوش هایش را گرفته است. در فراز پایانی، ما با غربت جانسنوز پیامبران روبه رو می شویم: «بِيشَوَائِي كَمْ شَمَارِ دَرِبَرَابِرِ مَخْلَافَانِي انبوه». اینجا امام پیروزی از یک اقلیت حق طلب در برابر یک اکثریت راه گم کرده ترسیم می کند، انبیایی که «در کار خود درماندند» اما هرگز از ابلاغ رسالت دست نکشیدند.

خوانش امروز این فراز برای جامعه ما چه پیامی دارد؟ شاید پاسخ در همین جمله نهفته باشد که هنوز هم پس از قرن ها، خداوند حجت را تمام می گذارد. مشکل ما چهل به راه نیست، مشکل آن «اجتبال» و فریب خوردگی مداومی است که معرفت را از ما می رباید و ما را از عبادت واقعی به پرستش «انداد» مدرن می کشاند.

احکام

تکلیف نذری که برای اربعین کردم

چه می شود؟

حسین ابراهیمی | یکی از مسائل مبتلا به، احکام مربوط به نذورات است. باید توجه داشته باشیم که نذر نیز مثل بسیاری از موضوعات شرعی دیگر، صیغه مخصوصی دارد که اگر شخص آن را خوانده باشد، بعد از آن و در هنگام ادای نذر، مجاز به تغییر دادن آن نیست. یا اگر مواردی را به عنوان نذور و هدایا از مردم دریافت می کنیم، فقط باید در همان عنوان دریافت شده صرف شود.

استفتانات از آیت الله العظمی شهید سید علی خامنه ای:

سؤال: آیا می شود کسی که برای روز اربعین نذری دارد، آن را روز قبل اربعین انجام دهد؟

جواب: اگر صیغه مخصوص نذر را - که در رساله های عملیه ذکر شده است - نخواند، عمل به آن لازم نیست و می تواند تغییر دهد. ولی اگر با لفظ مخصوص خوانده شده و مربوط به روزهای معینی بوده است، باید بر طبق آن عمل کند.

سؤال: من با چند نفر از دوستان برای ایام اربعین، پولی را جمع کرده ام که مقداری از آن باقی مانده و تا اربعین دیگر بلا استفاده است و فقط به شرط استفاده از اربعین، جمع شده است. آیا می شود این پول را به عنوان سپرده در بانک گذاشت و از سود حاصل از آن برای اربعین سال دیگر استفاده کرد؟ در حال حاضر این وجه در حساب قرض الحسنه است. آیا قرض الحسنه بانک مشکل دارد؟

جواب: ۱. اگر با رضایت صاحبان پول باشد و سود تحت عنوان یکی از عقود اسلامی دریافت شود، اشکال ندارد. ۲. قرض الحسنه اشکال ندارد.

سؤال: آیا وضو گرفتن با آب معدنی که برای زوار اربعین نذر شده و مشخص نشده که برای خوردن است یا کار مشخص دیگر و نذر عام زوار است، اشکال دارد؟

جواب: در فرض سؤال جایز نیست؛ مگر اینکه بداند مالک آب، رضایت دارد.

شهر

شاهینارNEWS.IR
۱۴

مهر

در گفت وگو با حجت الاسلام والمسلمین زمانی درباره زیارت اربعین مطرح شد

زیارت اربعین، ما را با امام حسین^(ع) هم مسیر می کند

آمنه مستقیمی اربعین از قرن ها قبل، مقصد زائرانی است که به شوق زیارت نه فقط جسم بلکه دل و جان خود را با پای پیاده عازم کربلای حسینی می کنند. برای آن ها که طعم شیرین این عشق و شوق وصال پس از روزها سفر پیاده را نچشیده اند، چه بسا این شور و شوق و فلسفه تحمل سختی های این سفر، بی معنا باشد! اما اربعین و سبک متفاوت زندگی که در آن تجربه می شود، چیزی فراتر از یک سفر زیارتی چندروزه است. به شیعه حیات و آبرو می دهد و خط و مسیرش را اعلان جهانی می کند. در بررسی فلسفه این زیارت و آنچه به ما می آموزد، با حجت الاسلام والمسلمین مهدی زمانی، استاد سطوح عالی حوزه علمیه خراسان، گفت وگو کرده ایم.

گفت وگو

یا ایها الحسین یا ایها السید
ما ترککناک یا بن الحسین

حماسه خیابان را مدیون اربعین هستیم

مهم آنکه این هدایتی که زیارت اربعین به عنوان هدف مهم نهضت حسینی از آن یاد می کند، در زمان متوقف نشده و استمرار و امتداد داشته است. هدایت دو نوع است: گاهی گفتاری است؛ شامل تبیین و زمانی رفتاری است. یعنی انسان با رفتار خود می تواند در دیگران زمینه تغییر و تحول را ایجاد کند. در تجمعات شبانه ای که نزدیک به ۱۶ شب با حضور امت انقلابی، بصیر و بیدار برپاست، هدایت رفتاری اربعین، نهفته است و مردم مبعوث با این رفتار خود نشان می دهند که باید مقابل ظلم ایستادگی کرد. این عملکرد مؤمنانه، سبب هدایت انسان هایی می شود که شاید تاکنون حقیقت برایشان روشن نشده است، اما این هدایت عملی بر آن ها اثر خواهد کرد.

معلم جهاد تبیین و مقاومت

اربعین می تواند دو اثر مهم در سبک زندگی ما داشته باشد، نخست جهاد مقاومت؛ ما از اربعین یاد می گیریم که باید مقابل ظلم و استکبار ایستادگی کرد. اهل بیت امام حسین^(ع)، چهل روز در این سفر سخت، ایستادگی و مقاومت کردند و سختی ها را به جان خریدند و در نهایت، این مقاومت سبب پیروزی آن ها و روایت صحیح عاشورا برای تاریخ شد، دومین اثر اربعین، جهاد تبیین است؛ همچنان که می بینیم اهل بیت امام^(ع) از هر فرصتی که در دوران اسارت به وجود می آمد، استفاده و ماهیت عاشورا را برای مردم، تبیین و آن ها را بیدار کردند و مردم با این جهاد بوده که دریافتند چه جانی در جهان اسلام رخ داده است.

درس بزرگ اربعین برای ما

خطبه های حضرت زینب^(س) در کوفه و شام و خطبه های امام سجاد^(ع) در کوفه و به ویژه در مسجد شام، سبب شد مردم حاضر در آن اجتماع عظیم، ماهیت نهضت حسینی را درک کنند و از همان جا اعتراض ها علیه این جنایت عظیم شروع شد و بیزیدیان که دیدند جهاد تبیین امام سجاد^(ع) چگونه مردم را بیدار کرده است، ناچار به اعتراف به شکست خود شدند. پس اربعین به ما می آموزد که زندگی سراسر جهاد است؛ هم جهاد مقاومت و هم جهاد تبیین که هر دو در زندگی مؤمنانه، نقش آفرین است و پیروزی نهایی را از آن مؤمنان می کند.

ابراز عشق و استقامت با یک زیارت

علاوه بر فلسفه و باطن، زیارت اربعین پیام های راهبردی و جهانی نیز دارد؛ نخست اعلام آنکه ما بر عهدمان با سید الشهدا^(ع) ایستاده ایم. زائران اربعین حسینی به جهانیان اعلام می کنند که بر عهد خود استوار هستند، حسینی می ماند و حسینی زندگی می کنند. دومین پیام، ابراز عشق و محبت است به کانون آزادگی یعنی حضرت امام حسین^(ع)، زائر با زیارت اربعین به امام^(ع) ابراز محبت و مودت می کند و خود را ادامه دهنده راه ایشان معرفی می کند، همان امامی که همه هستی و دارایی خود را در راه خدا بذل کرد. انسان با این زیارت، روح خود را با معبود، پیوند و انس می دهد.

چراغ راه تاریخ است

در فرازی از زیارت اربعین حضرت سیدالشهدا^(ع) می خوانیم: «وَبَدَّلَ مُهْجَتَهُ فَيْكَ لَيْسَتْ نَفْسُهُ عِبَادَكَ مِنْ الْجَهَالَةِ وَخِرَهِ الْفُلَاكَةِ، وَ [شهادت می دهم] امام حسین^(ع) جانش را در راه تو بذل و بخشش کرد تا بندگان را از جهالت و نادانی و سرگردانی گمراهی نجات بخشد. هدایت، مسئله مهمی در معارف دینی ماست. تاجایی که این وظیفه مهم ابتدا بر دوش پیامبران، در مرحله بعد بر شانه امامان و در نهایت بر عهده مؤمنان است که در هر عصر و زمانی تلاش کنند سایر انسان ها را از گمراهی و ضلالت نجات دهند.

حجت الاسلام والمسلمین مهدی زمانی:

اربعین می تواند اثر مهم در سبک زندگی ما داشته باشد
جهاد مقاومت و جهاد تبیین

اربعین امسال؛ از ضیافت حسین^(ع) تا میدان نبرد

آیت الله محمد تقی محمدی

نه ویرترین چشم و هم چشمی. آن لقمه ای ارزش دارد که به آشک و ارادت آغشته باشد، نه آنکه سفره را به رقابت تجملاتی، بدل کند.

ازسوی دیگر، اربعین امسال در سایه جنگی برگزار می شود که آمریکا و اسرائیل با تمام قوا علیه ایران و محور مقاومت به راه انداخته اند.

در این نبرد، پهباد و موشک درکنار جنگ رسانه ای، جنگ ادراکی و جنگ ایمان هاست. آن ها می خواهند میان ملت های ایران و عراق شکاف بیندازند.

آن ها از همین راهپیمایی عظیم اربعین می ترسند؛ چون می دانند که این جمعیت میلیونی، ذخیره راهبردی مقاومت است. هر زائری که از ایران پا به خاک عراق می گذارد، پیوندی ناگسستنی میان دو ملت می سازد که بمب و گلوله، توان شکستش را ندارد.

راهپیمایی اربعین، رژه امن و آرام اما فکرمه بیشتر باشد. مگر می شود در راه بازدارندگی دارد؛ «ما هستیم، متحدیم و یای کار ایستاده ایم.» پس امنیت این مراسم،

با هر قدم، یک «آری» دوباره به ندای «هل من ناصرتی» سرور شهیدان می گوید. اما شیطان همیشه در کمین است و این کمین، گاه در میدان جنگ و گاه در سفره های رنگین پذیرایی های اربعین، گسترده می شود. یکی از آفت های بزرگ این حرکت عظیم معنوی که باید با شجاعت از آن سخن گفت، تبدیل شدن بخشی از

این سفر به گردشگری مذهبی تجملاتی است. وقتی تمرکز زائر از امام حسین^(ع) به کیفیت و کمیت غذاها، اسکان های لوکس و عکس های اینستاگرامی معطوف شود، شیطان پیروز شده است، او نیازی نداشت تو را از مسیر کربلا منحرف کند، فقط کافی بود در همان مسیر، دلت را از ابا عبدالله^(ع) منحرف کند و بر شکم و ظاهر متمرکز.

اربعین، مکتب ساده زیستی است. زینب کبری^(س) در سخت ترین شب های اسارت، غذا را بین کودکان تقسیم کرد، نه آنکه به فکر سهم بیشتر باشد. مگر می شود در راه حسین^(ع) قدم برداشت و اسیر پیروزی و شکم با رگی شد؟ موبک ها، سنگر خدمت اند

درنگ

اربعین امسال، با هیچ سالی قیاس شدنی نیست. گویی تاریخ، دوباره ورق خورده است و ما در نقطه ای ایستاده ایم که زیارت، حماسه و جهاد درهم تنیده اند. میلیون ها ایرانی و عراقی، پاکستانی و افغانستانی و... که در تشییع چنددهه ملیونی امام شهیدمان در ایران و عراق حماسه آفریدند، این بار پیکرهای خسته از گرما و سوگ و دل های سرشار از عشق خود را به جاده های منتهی به کربلا می سپارند. درحالی که در افق، طوفانی از تهدید و جنگ در حال شکل گیری است. اینجا دیگر فقط راهپیمایی نیست؛ اینجا تمرین عبور از میدان نفس به میدان نبرد است.

رهبر معظم انقلاب در ماه های اخیر بارها بر «حفظ میدان» تأکید کرده اند، میدانی که هم جغرافیای مقاومت و هم میدان دل ها، میدان اراده ها و میدان ایمان است. ایشان هشدار داده اند که دشمن به دنبال فروپاشی از درون است، به دنبال آنکه ما میدان را خالی کنیم، یاد میدان باشیم اما حواسمان جای دیگر باشد و در این میان، اربعین بزرگ ترین تمرین حفظ میدان است. آن که پای پیاده، کیلومترها راه را زیر آفتاب سوزان طود می کند، در حقیقت دارد به خود، به دشمن و به تاریخ اعلام می کند که میدان را ترک نخواهد کرد. او